

טיוטת-חוק נכסים של נספי השואה (השבה ליורשים והקדשה למטרות סיוע והנצחה)
(תיקון) (סיום פעילות החברה והעברה לאפוטרופוס הכללי), התשע"ז-2017 – אישור
החלטת ועדת השרים לענייני חקיקה

הצעה להחלטה

מ ח ל י ט י ם :

- א. לאשר את החלטת ועדת השרים לענייני חקיקה מס. חק/2062 מיום 14.03.2017, המצ"ב.
- ב. בהתאם לסעיף 81(ג) לתקנון הכנסת, לבקש מוועדת הכנסת להקדים את הדיון בהצעת החוק.

דברי הסבר

רקע כללי

ביום ג' בטבת התשס"ו (3 בינואר 2006) פורסם חוק נכסים של נספי השואה (השבה ליורשים והקדשה למטרות סיוע והנצחה), התשס"ו-2006 (להלן – חוק נכסים של נספי השואה או החוק). מטרתו של החוק, כפי שנקבעו בסעיף 1, היו לפעול להגברת הפעולות לאיתור נכסים הנמצאים בישראל, שיש יסוד סביר להניח כי בעליהם נספו בשואה, לאיתור היורשים ובעלי זכויות אחרים בנכסים כאמור, ולהשבת נכסים אלה ליורשים ולבעלי הזכויות שאותרו. ככל שלא אותרו יורשים או בעלי זכויות כאמור, ביקש החוק להפנות את הנכסים למטרות סיוע לניצולי השואה וכן למטרות הנצחת זכר השואה וזכרם של הנספים בשואה, תוך מתן עדיפות למטרת סיוע לניצולי השואה.

לשם ביצוע מטרות החוק הוקמה, לתקופה קצובה בת חמש עשרה שנים, החברה לאיתור ולהשבת נכסים של נספי השואה בע"מ (להלן – "החברה" או "החברה להשבה"), והוסדרו מבנה החברה, הסדרי ממשל תאגידי שנקבעו לגביה, חובותיה, סמכויותיה, נהלי עבודתה ועוד.

בשנת 2014 פורסם תיקון מספר 3 לחוק (להלן – תיקון מס' 3), אשר בין השאר, ביוזמת החברה להשבה, קיצר בארבע שנים את פרק הזמן שנקבע לפעילות החברה וקבע כי פעילותה תסתיים ביום י"ג בטבת התשע"ח (31 בדצמבר 2017). קיצור תקופת פעילות החברה הביא לחסכון של עשרות מיליוני שקלים, שכבר הועברו על ידי החברה כסיוע לניצולי שואה נזקקים. בנוסף, נקבעו בתיקון האמור הסדרים מיוחדים במטרה להתמודד עם חסמים משפטיים אשר הקשו את השגת תכליות החוק ואת אפשרות החברה להשיב את נכסי נספי השואה ליורשים שאותרו. השינוי העיקרי במסגרת תיקון מס' 3 היה קביעת מנגנון משפטי שהסמך את ועדת הערר, הפועלת לפי החוק, ליתן "צו בדבר חליפיו של נספה השואה", כחלופה לצו ירושה או לצו קיום צוואה, והכל בהליך יעיל ופשוט יותר עבור היורשים. מנגנון זה הוכיח את יעילותו ואכן קצב השבת הנכסים ליורשים מאז תיקון מס' 3 עלה באופן משמעותי ביותר, וסייע לחברה לעמוד ביעדיה, כך שעד הגשת הצעת חוק זו איתרה החברה יורשים לנכסים בהיקף של כ-650 מיליון ₪ המהווה שיעור של כ-31% מהנכסים, שיעור כפול מזה שהיה צפוי בעת חקיקת החוק ב-2006.

כאמור, החברה עתידה לסיים את פעילותה ולפעול לפירוקה בתום שנת 2017. נושא הפירוק הוסדר במסגרת סימן ד' לפרק ו' לחוק. בפרט, סעיף 64 לחוק קובע מה יהא דינם של נכסי החברה המנוהלים בנפרד מהתקציב השוטף (להלן – נכסים המנוהלים בנפרד) – קרי, נכסי נספי השואה שהועברו לחברה, אשר אינם חלק מהתקציב התפעולי שלה, וכן סכומים שהוקצו והועברו למטרת סיוע ולמטרת הנצחה. יצוין כי עד הגשת הצעת חוק זו שימשו כ-880 מיליון ₪ מנכסי נספי השואה שבידי החברה למטרת סיוע לניצולי שואה הזקוקים לכך.

בהתאם להוראת סעיף 64 האמור, במידה ותלויה ועומדת לגבי נכסים המנוהלים בנפרד בקשה לקבלם לפי הוראות פרק ד' לחוק, אזי עם פירוק החברה הם יועברו לאפוטרופוס

הכללי לתקופה של חמש שנים ויחולו עליהם ההוראות לפי חוק האפוטרופוס הכללי, התשל"ח-1978 (להלן – חוק האפוטרופוס הכללי), כאילו היו נכסים עזובים שהוגשו לגביהם בקשות שחרור לפי אותו חוק (סעיף 64(ב) לחוק). לגבי שאר הנכסים המנוהלים בנפרד נקבע כי הם יוקנו לחברה עם פירוקה והמפרק שימונה יפעל למימושם ולחלוקת התמורה שתתקבל ממכירתם למטרת סיוע לניצולי השואה הזקוקים לכך (סעיף 64(ג) לחוק), והכל בהתאם לתקנות שייקבעו מכוח סעיף 64(1ג) לחוק.

התיקון המוצע בהצעת חוק זו מובא כחלק מהליכי היערכות לסיום פעילותה של החברה עם פירוקה וקליטת הנכסים שלגביהם זוהו יורשים באפוטרופוס הכללי, הליכים המבוצעים במקביל ובשיתוף בין החברה לבין האפוטרופוס הכללי. בחינת מכלול הוראות החוק לצד הליך למידת תהליכי העבודה בשני הגופים, חידדו את הצורך בהבהרת המסגרת המשפטית אשר תחול עם פירוק החברה, ומתן מענה לשאלות משפטיות רבות אשר החוק אינו מתייחס אליהן, או מתייחס באופן חלקי, ולעיתים בעייתי ליישום, בפרט בשים לב לניסיון ולפרקטיקה שנצברו בתהליכי עבודת החברה מאז תיקון מס' 3.

עיקרו של התיקון המוצע בפירוט ההסדרים המשפטיים שיחולו בתקופת הביניים שבמהלכה ינוהלו הנכסים על ידי האפוטרופוס הכללי (להלן – תקופת הביניים), וכן לאחריה, ככל שנכסים כאמור יוותרו בידי האפוטרופוס הכללי או ככל שתגיע בקשת השבה ביחס לנכסים כאמור. התיקון המוצע מבקש לשמר את ההסדרים המיוחדים אשר נקבעו במסגרת תיקון מס' 3 – גם בתקופת הביניים, וזאת כדי לאפשר לאפוטרופוס הכללי להשלים את פעולות ההשבה במקרים בהם אותרו יורשים, ולהימנע מאותם חסמים אשר הקשו על החברה לבצע את פעילותה זו עובר לתיקון מס' 3.

כמו כן, מוצע להסדיר באופן מפורש את ההוראות שיחולו ביחס להעברת הנכסים לאפוטרופוס הכללי והמידע לגביהם; אופן ניהול הנכסים; איתור בעלי הזכויות בהם; העברת נכסים למטרות סיוע לניצולי השואה הזקוקים לכך ולהנצחת זכר השואה; סיום תקופת הביניים והטיפול בבקשות השבה עתידיות שיוגשו לאחר מכן.

עיקרי החוק המוצע מצ"ב. כמו כן, יש לתת את הדעת לכך כי בשלב זה סוכם להכפיף את סעיף 64(ד) לחוק המוצע – לפיו החברה תפקיד בגנוז המדינה חומר המצוי ברשותה שהוא, לדעת הגנז, לאחר התייעצות עם החברה, חומר ארכיוני – להסכמות שיתגבשו לעניין זה בין משרדי הממשלה הרלבנטיים (משרד רוה"מ, המשרד לשוויון חברתי ומשרד המשפטים) בהתייעצות עם החברה להשבה.

מתבקש לאשר את הצעת החוק בכפוף לתנאי זה.

עניינה של ההצעה להחלטת ממשלה הוא באישור החלטת ועדת שרים לענייני חקיקה בעניין טיוטת חוק נכסים של נספי השואה (השבה ליורשים והקדשה למטרות סיוע והנצחה) (תיקון מס') (סיום פעילות החברה והעברה לאפוטרופוס הכללי, התשע"ז-2017 (מצ"ב) וכן בקיצור

ההליכים לאישור ההחלטה וקיצור תקופת ההנחה והקדמת הקריאה הראשונה. הצורך באישור החלטת ועדת השרים וכן בקיצור הזמנים נובע, כפי שצוין לעיל, מהעובדה כי פעילות החברה להשבה עתידה להסתיים ביום י"ג בטבת התשע"ח (31 בדצמבר 2017). לעניין זה וכאמור לעיל, ישנו צורך ממשי בהערכות לסיום פעילותה של החברה עם פירוקה וקליטת הנכסים שלגביהם זוהו יורשים באפוטרופוס הכללי, הליכים המבוצעים במקביל ובשיתוף בין החברה לבין האפוטרופוס הכללי.

נתונים כלכליים והשפעה על משק המדינה

אין.

תקציב

להצעת החוק השפעה תקציבית המוערכת ב-7 מיליון ₪ הנדרשים לשם מימון פעולות האפוטרופוס הכללי והעסקת עובדים על ידי המפרק בתקופת הביניים. מתווה זה אושר מול אגף תקציבים במשרד האוצר.

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

להצעת החוק אין השפעה על תקנים במשרדי ממשלה.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

אין.

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

אין.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

לעמדת היועצת המשפטית של משרד המשפטים אין מניעה משפטית בהגשת ההצעה.

סיווגים

סיווג ראשי: חק"מ

סיווג משני: ביצועית

תחום פעולה עיקרי: חברה וכלכלה

מוגש על ידי שרת המשפטים

ט"ז באדר התשע"ז
14 במרץ 2017

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה

נושא הצעת ההחלטה:

טיוטת-חוק נכסים של נספי השואה (השבה ליורשים והקדשה למטרות סיוע והנצחה) (תיקון) (סיום פעילות החברה והעברה לאפוטרופוס הכללי), התשע"ז-2017 – אישור החלטת ועדת שרים לענייני חקיקה.

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים:

עניינה של ההצעה להחלטת ממשלה הוא באישור החלטת ועדת שרים לענייני חקיקה בעניין טיוטת חוק נכסים של נספי השואה (השבה ליורשים והקדשה למטרות סיוע והנצחה) (תיקון) (סיום פעילות החברה והעברה לאפוטרופוס הכללי), התשע"ז-2017 (מצ"ב) וכן בקיצור ההליכים לאישור ההחלטה וקיצור תקופת ההנחה והקדמת הקריאה הראשונה.

בכל הנוגע לטיוטת החוק ; התיקון המוצע בהצעת חוק זו מובא כחלק מהליכי היערכות לסיום פעילותה של החברה לאיתור ולהשבת נכסים של נספי השואה בע"מ (להלן – החברה או החברה להשבה), עם פירוקה וקליטת הנכסים שלגביהם זוהו יורשים באפוטרופוס הכללי, הליכים המבוצעים במקביל ובשיתוף בין החברה לבין האפוטרופוס הכללי. בחינת מכלול הוראות חוק נכסים של נספי השואה (השבה ליורשים והקדשה למטרות סיוע והנצחה), התשס"ו-2006 (להלן – חוק נכסים של נספי השואה או החוק) לצד הליך למידת תהליכי העבודה בשני הגופים, חידדו את הצורך בהבהרת המסגרת המשפטית אשר תחול עם פירוק החברה, ומתן מענה לשאלות משפטיות רבות אשר החוק אינו מתייחס אליהן, או מתייחס באופן חלקי, ולעיתים בעייתי ליישום, בפרט בשים לב לניסיון ולפרקטיקה שנצברו בתהליכי עבודת החברה מאז תיקון מס' 3.

עיקרו של התיקון המוצע בפירוט ההסדרים המשפטיים שיחולו בתקופת הביניים שבמהלכה ינוהלו הנכסים על ידי האפוטרופוס הכללי (להלן – תקופת הביניים), וכן לאחריה, ככל שנכסים כאמור יוותרו בידי האפוטרופוס הכללי או ככל שתגיע בקשת השבה ביחס לנכסים כאמור. התיקון המוצע מבקש לשמר את ההסדרים המיוחדים אשר נקבעו במסגרת תיקון מס' 3 – גם בתקופת הביניים, וזאת כדי לאפשר לאפוטרופוס הכללי להשלים את פעולות ההשבה במקרים בהם אותרו יורשים, ולהימנע מאותם חסמים אשר הקשו על החברה לבצע את פעילותה זו עובר לתיקון מס' 3.

בהתאם להסכמות שהתגבשו ערב הנחת הצעת החוק, לצורך ניהול הנכסים בתקופת הביניים, יגובש מתווה, שלפיו מפרק החברה להשבה יעסיק גורמים מקצועיים לפי הזמנת האפוטרופוס הכללי או בדרך אחרת, ובלבד שאין בה השפעה על מצבת כוח האדם של הממשלה. מתווה זה מעוגן בטיטוט החוק.

כמו כן, מוצע להסדיר באופן מפורש את ההוראות שיחולו ביחס להעברת הנכסים לאפוטרופוס הכללי והמידע לגביהם; אופן ניהול הנכסים; איתור בעלי הזכויות בהם; העברת נכסים למטרות סיוע לניצולי השואה הזקוקים לכך ולהנצחת זכר השואה; סיום תקופת הביניים והטיפול בבקשות השבה עתידיות שיוגשו לאחר מכן.

ביחס לסעיף 64ב(ד) לטיוטת החוק הקובע כי לפיו החברה תפקיד בגנוץ המדינה חומר המצוי ברשותה שהוא, לדעת הגנו, לאחר התייעצות עם החברה, חומר ארכיוני. סוכם בשלב זה כי הסדר ההעברה האמור, כפוף להסכמת משרדי הממשלה הרלבנטיים (משרד רו"מ, המשרד לשוויון חברתי ומשרד המשפטים) בהתייעצות עם החברה להשבה כפי שתגבש במהלך הליך החקיקה.

בכל הנוגע לקיצור הליך החקיקה; בשלב ראשון מתבקש אישורה החלטת ועדת שרים לענייני חקיקה בעניין טיוטת חוק נכסים של נספי השואה (השבה ליורשים והקדשה למטרות סיוע והנצחה) (תיקון) (סיום פעילות החברה והעברה לאפוסטרופוס הכללי), התשע"ז-2017 (מצ"ב)

בשלב שני, ההצעה מבקשת כי הממשלה תפנה לכנסת ותבקש כי הכנסת, באמצעות ועדותיה, תעשה שימוש בסמכותה הקבועה בסעיף 81(ג) לתקנון הכנסת הקובע כי "ועדת הכנסת רשאית להחליט על קיצור תקופת ההנחה כאמור בסעיף קטן (ב), לפי בקשה בכתב של הוועדה שיזמה את הצעת החוק לגבי הצעת חוק ממשלתית – בקשה של הממשלה, בהודעה בכתב של מזכיר הממשלה, ויחולו הוראות סעיף 76(ד)(2); לבקשה יצורף נוסח הצעת החוק".

יצוין כי הצורך באישור ההצעה ובקיצור הזמנים נובע, מהעובדה כי פעילות החברה להשבה עתידה להסתיים ביום י"ג בטבת התשע"ח (31 בדצמבר 2017). לעניין זה, ישנו צורך ממשי בהערכות לסיום פעילותה של החברה עם פירוקה וקליטת הנכסים שלגביהם זוהו יורשים באפוסטרופוס הכללי, הליכים המבוצעים במקביל ובשיתוף בין החברה לבין האפוסטרופוס הכללי.

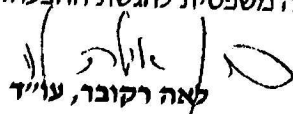
קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:
אין.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

הצעת המחליטים אושרה על ידי הייעוץ המשפטי של משרד האוצר, והועברה לידיעת הייעוץ המשפטי של המשרד לשוויון חברתי משרד הרווחה והשירותים החברתיים וכן לייעוץ המשפטי לארכיון המדינה.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה:

לעמדת היועצת המשפטית של משרד המשפטים אין מניעה משפטית להגשת ההצעה.

לאה רקובר, עו"ד

היועצת המשפטית למשרד המשפטים

י' באדר תשע"ז

08 מרץ 2017

מזכירות הממשלה

החלטה מספר חק/2062 של ועדת השרים לענייני חקיקה מיום 14.03.2017 .

חק/2062. טיוטת חוק נכסים של נספי השואה (השבה ליורשים והקדשה למטרות סיוע והנצחה), (תיקון) (סיום פעילות החברה והעברה לאפוטרופוס הכללי), התשע"ז-2017

דברי פתיחה

מניין קולות

מ ח ל י ט י ם, לאשר, את טיוטת חוק נכסים של נספי השואה (השבה ליורשים והקדשה למטרות סיוע והנצחה), (סיום פעילות החברה והעברה לאפוטרופוס הכללי), התשע"ז-2017 המצורפת (דפים ...).

הערה

טיוטת חוק

א. שם החוק המוצע

חוק נכסים של נספי השואה (השבה ליורשים והקדשה למטרות סיוע והנצחה), (תיקון)
(סיום פעילות החברה והעברה לאפוטרופוס הכללי), התשע"ז-2017

ב. עיקרי החוק המוצע ומטרותיו

התיקון המוצע בהצעת חוק זו מובא כחלק מהליכי היערכות לסיום פעילותה של החברה עם פירוקה וקליטת הנכסים שלגביהם זוהו יורשים באפוטרופוס הכללי, הליכים המבוצעים במקביל ובשיתוף בין החברה לבין האפוטרופוס הכללי. בחינת מכלול הוראות החוק לצד הליך למידת תהליכי העבודה בשני הגופים, חידדו את הצורך בהבהרת המסגרת המשפטית אשר תחול עם פירוק החברה, ומתן מענה לשאלות משפטיות רבות אשר החוק אינו מתייחס אליהן, או מתייחס באופן חלקי, ולעיתים בעייתי ליישום, בפרט בשים לב לניסיון ולפרקטיקה שנצברו בתהליכי עבודת החברה מאז תיקון מס' 3.

עיקרו של התיקון המוצע בפירוט ההסדרים המשפטיים שיחולו בתקופת הביניים שבמהלכה ינוהלו הנכסים על ידי האפוטרופוס הכללי (להלן – תקופת הביניים), וכן לאחריה, ככל שנכסים כאמור יוותרו בידי האפוטרופוס הכללי או ככל שתגיע בקשת השבה ביחס לנכסים כאמור. התיקון המוצע מבקש לשמר את ההסדרים המיוחדים אשר נקבעו במסגרת תיקון מס' 3 – גם בתקופת הביניים, וזאת כדי לאפשר לאפוטרופוס הכללי להשלים את פעולות ההשבה במקרים בהם אותרו יורשים, ולהימנע מאותם חסמים אשר הקשו על החברה לבצע את פעילותה זו עובר לתיקון מס' 3.

כמו כן, מוצע להסדיר באופן מפורש את ההוראות שיחולו ביחס להעברת הנכסים לאפוטרופוס הכללי והמידע לגביהם; אופן ניהול הנכסים; איתור בעלי הזכויות בהם; העברת נכסים למטרות סיוע לניצולי השואה הזקוקים לכך ולהנצחת זכר השואה; סיום תקופת הביניים והטיפול בבקשות השבה עתידיות שיוגשו לאחר מכן, והכל כפי שיפורט להלן.

כלל ההוראות הרלוונטיות לדין הנכסים בפירוק החברה ולהתחייבויות המדינה לאחר מכן, מוסדרות כיום במסגרת סעיפים 64 ו-64א לחוק. מוצע לפצל את הוראות סעיפים אלה לשלושה חלקים:

האחד, סעיפים 64 עד 64ב המוצעים – במסגרתם מוצע לקבוע את ההוראות בדבר העברת נכסים או מידע על נכסים לאפוטרופוס הכללי, או למפרק, לפי העניין, עד תום תקופת פעילות החברה;

השני, פרק ז' המוצע שעניינו "טיפול בנכסים של נספי השואה בידי האפוטרופוס הכללי, בתקופת הביניים", במסגרתו מוצע להסדיר את אחריות, סמכויות וחובות האפוטרופוס הכללי בכל הנוגע לטיפול בנכסים שהועברו אליו, בתקופת הביניים. בכלל זה, מוצע לקבוע סמכות להשלמת פעולות בהן החלה החברה, ייזום וביצוע חקירות לאיתור יורשים ובעלי זכויות אחרים בנכסים, וכן את תחולת הוראות החוק, והוראות חוק האפוטרופוס הכללי, אשר יחולו על פעולות אלה. במסגרת פרק ז' המוצע יכללו גם ההוראות המתייחסות להתחייבות המדינה לאחר תום תקופת פעילות החברה והוראות הנוגעות לנושא העברת הכספים למטרות סיוע והנצחה, אשר כיום קבועות בסעיף 64(ג) לחוק;

השלישי, מוצע לקבוע תיקונים שונים במסגרת פרק ח' לחוק שעניינו "הוראות שונות". כבר כיום כולל הפרק האמור הוראות אשר ימשיכו לחול גם לאחר תום תקופת פעילות החברה. התיקונים המוצעים עוסקים בהתאמת ההוראות הקיימות כיום ביחס לחברה והחלתן גם על האפוטרופוס הכללי בתקופת הביניים.

ג. השפעת החוק המוצע על החוק הקיים

יתוקן חוק נכסים של נספי שואה (השבה ליורשים והקדשה למטרות סיוע והנצחה), תשס"ו-2006;

יתוקן מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה), התשכ"ג-1963 חוק מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה); יתוקן הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995 חוק הביטוח הלאומי; יתוקן חוק האפוטרופוס הכללי, התשל"ח-1978

ד. השפעת החוק המוצע על תקציב המדינה, על תקנים במשרדי הממשלה ועל ההיבט המינהלי

להצעת החוק אין השפעה על תקנים במשרדי ממשלה.

ה. תקציב

להצעת החוק השפעה תקציבית המוערכת ב-7 מיליון ₪ הנדרשים לשם מימון פעולות האפוטרופוס הכללי והעסקת עובדים על ידי המפרק בתקופת הביניים. מתווה זה אושר מול אגף תקציבים במשרד האוצר.

ו. הערות משרדי ממשלה אחרים:

ההצעה תואמה עם משרד האוצר, ועם משרד ראש הממשלה ועם המשרד לשוויון חברתי.

סוכם להכפיף את סעיף 64ב(ד) לחוק המוצע - לפיו החברה תפקיד בגנזך המדינה חומר המצוי ברשותה שהוא, לדעת הגנז, לאחר התייעצות עם החברה, חומר ארכיוני - להסכמות שיתגבשו לעניין זה בין משרדי הממשלה הרלבנטיים (משרד רוה"מ, המשרד לשוויון חברתי ומשרד המשפטים) בהתייעצות עם החברה להשבה.
מתבקש לאשר את הצעת החוק בכפוף לתנאי זה.

המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (אזרחי) סמך ידו על נוסח החוק המוצע

ז. נוסח החוק המוצע:

תיקון מס' ... (סיום פעילות החברה והעברה לאפוטרופוס הכללי), התשע"ז-2017

- תיקון סעיף 40 1. בחוק נכסים של נספי השואה (השבה ליורשים והקדשה למטרות סיוע והנצחה), התשס"ו-2006¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 40, במקום "לפי הוראות שיקבע השר, באישור ועדת הכספים של הכנסת" יבוא "לפי הוראות תקנות הנאמנות (דרכי השקעת כספי הקדש ציבורי), התשס"ד-2004"².
- תיקון סעיף 64 2. בסעיף 64 לחוק העיקרי -

(1) במקום סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ב) החברה תעביר לניהול האפוטרופוס הכללי, עד תום תקופת פעילות החברה, כל נכס מהנכסים המנוהלים בנפרד שמתקיים לגביו, במועד ההעברה, אחד מאלה:

(1) החברה נתנה החלטה בבקשה לקבלת הנכס לפי סעיפים 22 או 26 שלפיה למבקש זכות בנכס, או שהתנתה את מתן החלטתה כאמור בהמצאת צו ירושה, צו קיום צוואה או צו בדבר חליפיו של נספה השואה, והנכס טרם הושב לבעל הזכות בו;

(2) החברה החליטה לפי סעיפים 22 או 26, לדחות בקשה לקבלת הנכס וטרם חלף המועד להגשת ערר או ערעור ביחס לאותה החלטה לפי סעיף 28(א) או לפי חוק בתי דין מינהליים, לפי העניין, או שערר או ערעור כאמור תלויים ועומדים;

(3) הנכס הוא מקרקעין ומתקיים אחד מאלה:

(א) תלויה ועומדת בקשה לקבלו לפי הוראות פרק ד';

(ב) החברה פתחה בחקירה לפי סעיף 17 לאיתור היורשים או בעלי זכויות אחרים בנכס ויש לה יסוד סביר להניח כי יאותרו יורשים או בעלי זכויות כאמור.

(1ב) על העברת הנכסים מהחברה לאפוטרופוס הכללי לפי סעיף קטן (ב) יחולו פסקאות (1) ו-(2) של סעיף 32, בשינויים המחויבים.

¹ ס"ח התשס"ו, עמ' 202; התשע"ד, עמ' 462.
² ק"ת התשע"ד, עמ' 318.

(ב2) היה בנכסים אשר הועברו לניהול האפוטרופוס הכללי לפי סעיף קטן (ב) נכס אשר זכויות או פעולות בו טעונות רישום בפנקס המתנהל לפי חיקוק, יודיע האפוטרופוס הכללי על כך לרשם המנהל את הפנקס, והרשם ירשום בו הערה מתאימה; נרשמה הערה כאמור, לא תירשם כל זכות או פעולה בנכס הסותרת את תוכן ההערה.

(ב3) אחריות החברה לגבי נכס של נספה השואה שעליה להעביר לאפוטרופוס הכללי לפי סעיף קטן (ב) תסתיים במועד העברתו לאפוטרופוס הכללי או במועד העברת המסמכים, החשבונות והמידע לגביו כאמור בסעיף 64ב, לפי המאוחר.

(ב4) בלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (ב3), החל במועד העברת נכס לאפוטרופוס הכללי לפי סעיף קטן (ב), יבוא האפוטרופוס הכללי במקום החברה לכל דבר ועניין הנוגע לנכס ולניהולו לרבות בקשה לקבלת הנכס או הליך להשבתו, ולרבות הליך התלוי ועומד לפני בית משפט או ועדת הערר בקשר לזכויות בנכס או לגבי הנכס."

(2) בסעיף קטן (ג), במקום "סעיף קטן (ב)(1)" יבוא "סעיף קטן (ב)" ואחרי "הזקוקים לכך" יבוא "ולמטרת הנצחה";

(3) בסעיף קטן (ג1), במקום "והשר לאזרחים ותיקים" יבוא "והשר לשוויון חברתי", ובמקום הסיפה החל במילים "הזקוקים לכך" יבוא "הזקוקים לכך ולמטרת הנצחה לפי סעיף קטן (ג), ובלבד -

(1) שהנכסים לא ישמשו לתשלום גמלה או קצבה או לתשלום מענק אחר, המגיעים לניצולי השואה שלא מכוח חוק זה;

(2) שהסכום המיועד למטרת הנצחה לא יעלה על 4% מהסכום שיוקצה למטרת סיוע;

(3) שלא יינתנו סיוע או תמיכה למוסד ממוסדות המדינה לרבות רשות מקומית."

ביטול סעיף 64א 3. סעיף 64א לחוק העיקרי – בטל.

הוספת סעיף 64ב 4. בפרק ו' לחוק העיקרי, לפני כותרת סימן ה', יבוא:

"העברת מידע
מהחברה בתום
תקופת פעילותה

64. (א) החברה תעביר לאפוטרופוס הכללי עד תום
תקופת פעילות החברה את המסמכים, החשבונות
וכל מידע אחר המצוי ברשותה שיש בו כדי לסייע
באיתור נכסים של נספי השואה, באיתור היורשים
ובעלי הזכויות בנכסים כאמור ובהשבת הנכסים
לידיהם, ובכלל זה מידע הנוגע לנכסים של נספי
השואה שהועברו אליה לפי הוראות פרק ג'.

(ב) החברה והאפוטרופוס הכללי ינקטו בעת
העברת המידע לפי סעיף קטן (א) אמצעי אבטחת
מידע הדרושים כדי להגן על שלמות המידע וכדי
להגן עליו מפני חשיפה, שימוש או העתקה, בלא
רשות כדין.

(ג) מי שקיבל מידע לפי סעיף קטן (א) לא יגלה
אותו לאחר ולא יעשה בו כל שימוש אלא לצורך
ביצוע הוראות חוק זה או לפי צו של בית משפט.

(ד) בלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (א), החברה
תפקיד בגנוז המדינה, עד תום תקופת פעילות
החברה, חומר המצוי ברשותה שהוא, לדעת הגנז
לאחר התייעצות עם החברה, חומר ארכיוני;
לעניין זה, "הגנוז", "הגנז" ו-"חומר ארכיוני" -
כהגדרתם בחוק הארכיונים, התשט"ו-1955.³

(ה) הוראות סעיף זה יחולו על אף הוראות כל
דין לעניין שמירת סודיות והגנת הפרטיות."

הוספת פרק ז' 5. אחרי סעיף 67 לחוק העיקרי יבוא:

"פרק ז': טיפול בנכסים של נספי השואה בידי האפוטרופוס הכללי,

בתקופת הביניים

הגדרה 67. בפרק זה, "נכס מועבר" - כל אחד מאלה:

(1) נכס שהחברה העבירה לניהול האפוטרופוס
הכללי לפי סעיף 64(ב);

³ ס"ח התשט"ו, עמ' 14.

(2) נכס שהחברה העבירה מידע הנוגע אליו
לאפוטרופוס הכללי לפי סעיף 64ב, ומתקיימים
לגביו שניים אלה :

(א) הנכס נוהל בידי החברה והחברה
העבירה אותו למטרת סיוע או למטרת
הנצחה לפי חוק זה או שהנכס מיועד
לחלוקה למטרות אלה בידי המפרק לפי
סעיף 64ג);

(ב) הליך החקירה לשם איתור היורשים
או בעלי הזכויות בנכס לא מוצה בידי
החברה.

תחולת הוראות הפרק בתקופת הביניים על הנכסים המועברים
67. הוראות פרק זה יחולו על הנכסים המועברים
הפרק בתקופת הביניים על הנכסים
בתקופה שמתום תקופת פעילות החברה עד יום ז'
בטבת התשפ"ג (31 בדצמבר 2022) (בפרק זה –
תקופת הביניים).

איתור יורשים ובעלי זכויות אחרים בנכסים המועברים
67ג. (א) האפוטרופוס הכללי ייזום הליך של חקירה
ובדיקה ויפעל בשקידה סבירה לאיתור היורשים
או בעלי הזכויות האחרים בנכסים המועברים
שבמועד העברתם לאפוטרופוס הכללי טרם מוצה
הליך החקירה לגביהם בידי החברה, ובכלל זה
יבצע את כל הפעולות המנויות להלן :

(1) יפרסם באתר האינטרנט של משרד
המשפטים, בתוך 30 ימים מתום תקופת
פעילות החברה, הודעה הכוללת את פרטי
הנכסים האמורים, ובכלל זה את סוג הנכס
ואת שמו של בעל הזכויות האחרון בנכס;
הודעה המפנה לאתר האינטרנט כאמור
תפורסם מדי שישה חודשים בשני עיתונים
יומיים בשפה העברית בעלי תפוצה רחבה
בישראל;

(2) יבצע את כל הפעולות המנויות בתוספת הרביעית לגבי הנכסים האמורים, בתוך שנתיים מתום תקופת פעילות החברה, אלא אם כן מצא לגבי פעולה מסוימת כי הפעולה בוצעה בעבר בידי החברה או שאין בה כדי לתרום לאיתור היורשים או בעלי הזכויות האחרים בנכס או שאין הצדקה לביצוע הפעולה מנימוקים אחרים, בהתחשב בין השאר בעלויות קבלת המידע ובשווי של הנכס.

(ב) ההוראות לפי סעיפים 26 עד 31א החלות על איתור היורשים ובעלי הזכויות האחרים בנכסים של נספי השואה, בידי החברה, יחולו בשינויים המחויבים, על איתור היורשים ובעלי הזכויות האחרים בנכסים המועברים, בידי האפוטרופוס הכללי.

החליט האפוטרופוס הכללי כי יש להשיב נכס של נספה השואה ליורש או לבעל זכויות אחר בו וחלף המועד להגשת הערר על החלטתו בלי שהוגש ערר, או שהוגש ערר וועדת הערר החליטה כי יש להשיב את הנכס כאמור, הכל בהתאם להוראות חוק זה כפי שהוחלו בסעיף 67ג(ב), יחולו ההוראות כמפורט להלן, לפי העניין -

השבת הנכסים
המועברים
ליורשים ולבעלי
זכויות אחרים

(1) היה הנכס המועבר כאמור בפסקה (1) להגדרה שבסעיף 67א, יחולו הוראות סעיפים 32 ו-33, בשינויים המחויבים ובשינוי זה: לעניין סעיף 32, יחושבו הפירות, הרווחים, ההפסדים וההוצאות שייזקפו לזכותו או לחובתו של הנכס, בהתאם להוראות סעיפים 10 ו-12 לחוק האפוטרופוס הכללי כפי שהוחלו בסעיף 67ז;

(2) היה הנכס המועבר כאמור בפסקה (2) להגדרה שבסעיף 67א, יחולו הוראות סעיף 67י.

השלמת פעולות 67ה. לשם איתור היורשים או בעלי הזכויות האחרים
 החברה בידי האפוטרופוס הכללי
 לעניין איתור והשבה
 נוספת בהתאם להוראות פרק זה, לשם איתור או השבה כאמור.

דרישת מידע ואיסוף מידע 67ו. הוראות סעיפים 17(א) ו-18 יחולו לעניין דרישת
 ואיסוף מידע ואיסוף מידע בידי האפוטרופוס הכללי לפי
 סעיפים 67ג עד 67ה.

ניהול הנכסים 67ז. על פעולות האפוטרופוס הכללי בנכסים המועברים
 המועברים – תחולת הוראות חוק האפוטרופוס הכללי
 לפי פרק זה, ובכלל זה על ניהול הנכסים המועברים, יחולו ההוראות לפי סעיפים 9(א) ו-
 10 עד 14, 16, 17, 19 ו-23 לחוק האפוטרופוס הכללי, בשינויים המחויבים ובשינויים אלה:

(1) הוראות סעיף 9(א) לחוק האפוטרופוס הכללי לעניין חובת ייזום חקירה ובדיקה לאיתור בעלי הזכויות בנכס לא יחולו;

(2) לעניין תקנה 1(א) לתקנות האפוטרופוס הכללי (שכר), התשל"ח-1978⁴ שהותקנו מכוח סעיף 23(א) לחוק האפוטרופוס הכללי, יהיה שכר הניהול בעד ניהול נכס מועבר כאמור בפסקה (1) להגדרה שבסעיף 67א - 2% משווי הכולל של הנכס המועבר במועד העברתו לאפוטרופוס הכללי, ובלבד שלא ייגבה שכר ניהול כאמור בעד נכס שהאפוטרופוס הכללי גבה שכר בעד ניהולו לפי סעיף 5(ב).

⁴ ק"ת התשל"ח, עמ' 1623.

העברת נכסים
למטרות סיוע
והנצחה

67ח. (א) סבר האפוטרופוס הכללי, לגבי נכס מועבר כאמור בפסקה (1) להגדרה שבסעיף 67א, כי אין יסוד סביר להניח שיאותרו יורשים או בעלי זכויות אחרים בו, יפעל להעברת הנכס למטרת סיוע לניצולי השואה הזקוקים לכך ולמטרת הנצחה (בסעיף זה – מטרות סיוע והנצחה) בהתאם להוראות כמפורט להלן, אף בטרם הסתיימה תקופת הביניים, ובלבד שביצע את הפעולות כאמור בסעיף 67ג(א)(2) לשם איתור היורשים או בעלי הזכויות האחרים בנכס:

(1) היה הנכס כספים - יעבירו האפוטרופוס הכללי למפרק; היה הנכס נכס שאינו כספים - יפעל האפוטרופוס הכללי למימוש ויעביר את התמורה שתתקבל מהמימוש למפרק, או יעביר את הנכס למפרק לצורך מימוש, הכל לפי שיקול דעתו של האפוטרופוס הכללי;

(2) קיבל המפרק מהאפוטרופוס הכללי לפי פסקה (1) נכס שהוא כספים או תמורה שהתקבלה ממימוש הנכס בידי האפוטרופוס הכללי, יעבירם למטרות סיוע והנצחה; קיבל המפרק מהאפוטרופוס הכללי לפי פסקה (1) נכס לצורך מימוש, יפעל למימוש ולהעברת התמורה שתתקבל ממימוש למטרות סיוע והנצחה;

(3) העברת נכס כאמור בפסקאות (1) ו-(2) תעשה בקיזוז ההוצאות שהוצאו בשל הנכס בתקופת ניהולו, ובכלל זה הוצאות המימוש.

(ב) נותרו בניהול האפוטרופוס הכללי, בתום תקופת הביניים, נכסים מועברים כאמור בפסקה (1) להגדרה שבסעיף 67א, יעבירם האפוטרופוס הכללי למפרק, והמפרק יפעל למימושם ולחלוקת התמורה שתתקבל מהמימוש למטרות סיוע והנצחה בהתאם להוראות סעיף קטן (א)(2) ו-(3).

(ג) העברת כספים למטרות סיוע והנצחה בידי המפרק לפי סעיף זה תעשה בהתאם לכללים שנקבעו לפי סעיף 64(ג1).

נכסים של נספה 67ט. (א) נודע לאפוטרופוס הכללי לפי סעיף 64ב(א), השואה שאותרו בתקופת הביניים או לאחריה

על נכס שהחברה החלה בביצוע פעולות לגביו לפי סימנים ב' ו-ג' לפרק ג' ולא הועבר לידיה, והיה לו יסוד סביר להניח כי הנכס הוא נכס של נספה השואה, רשאי הוא, במהלך תקופת הביניים, להשלים את הפעולות שביצעה החברה, לצורך העברת הנכס לניהולו, ויחולו לעניין זה הוראות סעיפים 10 עד 15, בשינויים המחויבים.

(ב) הועבר נכס כאמור בסעיף קטן (א) לניהול האפוטרופוס הכללי, במהלך תקופת הביניים, יחולו לגביו, בתקופת האמורה, הוראות פרק זה החלות לגבי הנכסים המועברים, בשינויים המחויבים ובשינויים אלה:

(1) לעניין סעיף 67ג(א), התקופות המנויות בפסקאות (1) ו-(2) שבו יימנו החל במועד העברת הנכס לניהול האפוטרופוס הכללי;

(2) על אף הוראות סעיף 67ח(ב), חלפה תקופת הביניים ונותר הנכס בניהולו של האפוטרופוס הכללי יראו את הנכס כנכס עזוב כהגדרתו בחוק האפוטרופוס הכללי שניתן לגביו צו ניהול לפי אותו חוק, ויחולו הוראות החוק האמור.

(ג) נודע לאפוטרופוס הכללי בתקופת הביניים או לאחריה על נכס, לפי סעיף 5(א) לחוק האפוטרופוס הכללי או לפי סעיף 2 לחוק להגנת רכוש מופקד, או בדרך אחרת, והיה לו יסוד סביר להניח כי הנכס הוא נכס של נספה השואה, יראו את הנכס כנכס עזוב כהגדרתו בחוק האפוטרופוס הכללי שניתן לגביו צו ניהול לפי אותו חוק, ויחולו הוראות החוק האמור.

השבת שווי הנכס 67. (א) הוכיח אדם בתקופת הביניים או לאחריה בידי המדינה בתקופת הביניים או לאחריה

כי הוא יורש או בעל זכויות אחר בנכס של נספה השואה שנוהל בידי החברה בתקופת פעילותה או בידי האפוטרופוס הכללי בתקופת הביניים והנכס הועבר מידיהם לאחר, יהיה אותו אדם זכאי לקבל מהמדינה את שווי של הנכס כפי שהיה ביום שבו הועבר על ידי החברה או האפוטרופוס הכללי, לפי העניין, לאחר, ואם מומש הנכס בידי החברה או האפוטרופוס הכללי – את התמורה שהתקבלה ממכירתו, והכול בצירוף הפרשי הצמדה וריבית לפי חוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961,⁵ ובקיזוז ההוצאות שהוצאו בשל הנכס בתקופת ניהולו ובכלל זה הוצאות מימוש.

(ב) לעניין סעיף קטן (א) לא יראו בהעברת הנכסים מאת החברה לאפוטרופוס הכללי לפי סעיף 64(ב) כהעברה לאחר.

שמירת תוקף 67. (א) אין בהוראות פרק זה כדי לגרוע מתוקפן של החלטות שקיבלה החברה ופעולות שנקטה לפי חוק זה לפני תום תקופת פעילותה.

⁵ ס"ח התשכ"א, עמ' 192.

(ב) התחייבות שניתנה כלפי החברה כנגד השבה של נכס של נספה השואה או התמורה שהתקבלה ממימושו ליורש או לבעל זכויות אחר בנכס, ובכלל זה התחייבות שניתנה לחברה לפי סעיף 33, תעמוד בתוקפה בתקופת הביניים ולאחריה ויראו אותה כאילו ניתנה כלפי המדינה.

ביצוע תפקידי האפוטרופוס הכללי באמצעות אחר

67יב. (א) האפוטרופוס הכללי רשאי לבצע את תפקידיו לפי חוק זה גם באמצעות מי שיועסק בידי המפרק לפי הוראות סעיף קטן (ב).

(ב) לשם ביצוע תפקידי האפוטרופוס הכללי כאמור בסעיף קטן (א) ולפי דרישתו, יעסיק המפרק, בתקופת הביניים, מי שהיו עובדי החברה והם בעלי מומחיות וניסיון מתאימים לביצוע התפקידים כאמור.

(ג) האפוטרופוס הכללי יעביר לידי המפרק את עלויות ההעסקה של מי שיועסקו לפי סעיף קטן (ב).

(ד) מי שיועסק בידי המפרק לפי סעיף קטן (ב) יפעל לפי הוראות האפוטרופוס הכללי ובפיקוחו המקצועי.

(ה) אין בהוראות סעיפים קטנים (ג) ו-(ד) כדי ליצור יחסי עבודה בין מי שהועסק בידי המפרק לבין האפוטרופוס הכללי או המדינה.

תיקון סעיף 74 6. בסעיף 74 לחוק העיקרי –

(1) בסעיף קטן (א1), במקום "כאמור בסעיפים 22, 26, 64 או 64א" יבוא "כאמור בחוק זה";

(2) בסעיף קטן (א2), במקום "כאמור בסעיף 22, 26, 64 או 64א" יבוא "כאמור בחוק זה";

(3) אחרי סעיף קטן (ד) יבוא:

"(ה) היתה החברה רשומה בפנקסי המקרקעין כבעלים של מקרקעין כאמור בסעיף קטן (ד), ולצורך העברתם לניהול האפוטרופוס הכללי לפי סעיף 64(ב) נדרשת העברת הזכות באותם מקרקעין על שם בעל הזכויות האחרון הידוע בהם, יחולו על העברת הזכות כאמור הוראות סעיפים קטנים (א) עד (ב), בשינויים המחויבים."

7. תיקון סעיף 75 בסעיף 75(ב) לחוק העיקרי, במקום "לפי סעיף 4(4)" יבוא "לפי סעיפים 4(א), 64(ג) או 67ח".

8. הוספת סעיף 79 אחר סעיף 79 לחוק העיקרי יבוא:

"תחולת הוראות 79א. הוראות פרק זה, למעט סעיפים 73 ו-77, יחולו גם הפרק על פעולות לעניין פעולות האפוטרופוס הכללי או מי מטעמו האפוטרופוס בתקופת הביניים לפי פרק ז', בשינויים הכללי בתקופת הביניים המחויבים."

9. ביטול סעיף 83 בסעיף 83 לחוק העיקרי – בטל.

10. תיקון התוספת הרביעית לחוק העיקרי, בכותרת, במקום "(סעיף 68ד(ב))" יבוא "סעיפים 67ג(א) (2) ו- 68ד(ב))".

11. תיקון חוק מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה), התשכ"ג-1963,⁶ בסעיף 3, במקום "או לחברה כהגדרתה בחוק" יבוא "או לחברה לאיתור ולהשבת נכסים של נספי השואה בע"מ או לאפוטרופוס הכללי מכוח חוק".

12. תיקון חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995,⁷ בסעיף 350(א), בפסקה (8), במקום "סעיף 4(4)" יבוא "סעיף 4(א) (4)" ובסופה יבוא "או לפי סעיפים 64(ג) או 67ח לחוק האמור".

13. תיקון חוק האפוטרופוס הכללי, התשל"ח-1978,⁸ בסעיף 15 –

- (1) בסעיף קטן (1ג), המילים "נכס של נספה השואה או" – יימחקו;
- (2) בסעיף קטן (3ג), המילים "שאינו נכס של נספה השואה" – יימחקו;
- (3) בסעיף קטן (ה), ההגדרה "נכס של נספה שואה" – תימחק.

⁶ ס"ח התשכ"ג, עמ' 156; התשע"ז, עמ' 273.
⁷ ס"ח התשנ"ה, עמ' 210; התשע"ז, עמ' 390.
⁸ ס"ח התשל"ח, עמ' 61; התשע"ג, עמ' 121.

תחילה

14. תחילתו של סעיף 15 לחוק האפוטרופוס הכללי, התשל"ח-1978, כנוסחו
בסעיף 13 לחוק זה, ביום ח' בטבת התשפ"ג (1 בינואר 2023).